

Panorama descriptiu de les construccions de gerundi en català

**Un acostament semàntic i cognitiu
partint de la teoria de prototips**

Marc Guarro López

ÍNDEX

1. Introducció.....	2
2. Marc teòric i metodologia.....	6
3. Les construccions de gerundi en català	
3.1 Efecte de prototipicitat 1: anterioritat.....	14
3.2 Efecte de prototipicitat 2: simultaneïtat.....	16
3.3 Efecte de prototipicitat 3: posterioritat.....	24
3.4 Efecte de prototipicitat 4: simultaneïtat + predicació.....	25
3.5 Efecte de prototipicitat 5: simultaneïtat + especificació.....	29
4. Conclusions.....	31
5. Bibliografia.....	36
6. Annexos.....	44

1. INTRODUCCIÓ

1.1 Justificació de la tria

Que en tinguem coneixement, no hi ha encara cap estudi exhaustiu sobre les construccions de gerundi en català que tingui com a marc teòric i metodològic la teoria de prototips de la lingüística cognitiva i que, alhora, doni una importància principal a les qüestions semàntiques posant-les al mateix nivell que les morfosintàctiques. En general els gramàtics han classificat les construccions de gerundi a partir d'una sèrie de condicions necessàries (comunes a tots els membres de la categoria) i suficients (que els diferencien dels membres d'altres categories) que serveixen per sancionar normativament la majoria de construccions de forma clara, tant per prescriure-les com per proscriure-les, però que es demostren menys útils per explicar-ne algunes altres, que en conseqüència són objecte d'un pronunciament normatiu menys nítid. Aquesta indefinició normativa és una font de vacil·lacions per a parlants i professionals de la llengua, que s'enfronten a les construccions de gerundi amb inseguretats els uns i amb desconfiança els altres.

Pel que fa a aquesta última afirmació, la nostra pràctica professional ens avala: en el món de la correcció i l'assessorament lingüístic és un fet acceptat que corregir construccions de gerundi és una tasca complexa que sovint no reïx ni després d'haver consultat les fonts de resolució de dubtes habituals. Havent topat amb aquest mur tantes vegades, descobrir que podíem dedicar als gerundis catalans el treball final de grau d'aquesta universitat ens va obrir la possibilitat de saltar-lo, i això és el que intentarem en les pàgines que venen ajudats pels múltiples coneixements que hem adquirit en el nostre pas per aquesta universitat, especialment pel que fa a les matèries de llengua normativa, descripció de la llengua, sintaxi, semàntica i lingüística cognitiva.

En contraposició a la categorització tradicional, que dona lloc a categories tancades, la teoria de prototips de la lingüística cognitiva

classifica les entitats tenint en compte que hi ha elements d'una categoria que compleixen més condicions i d'altres que en compleixen menys, de manera que les categories passen a ser obertes, amb elements prototípics, més centrals, i elements perifèrics, que comparteixen alguns trets amb els prototípics i alguns altres amb elements de categories veïnes. La projecció d'aquest enfocament sobre les construccions de gerundi en català atenent, sobretot, a la seva caracterització semàntica, ens ajudarà a comprendre-les millor i a fer llum sobre les construccions que en la categorització tradicional resulten més obscures. Per tot plegat creiem que la teoria de prototips de la lingüística cognitiva és el marc metodològic que millor ens acostarà al nostre objectiu.

1.2 Estat de la qüestió

Diversos han estat els autors que s'han fixat en les construccions de gerundi en català, com diversos han estat els graus d'aprofundiment dels seus treballs. Tanmateix, tots han optat per classificar aquestes construccions donant-los un valor adverbial bàsic i un sentit imperfectiu, responent a criteris primordialment morfosintàctics i deixant en un segon pla les qüestions semàntiques amb l'objectiu pràcticament unànime, fins i tot els treballs més descriptivistes, com els de Solà (1977) i Suñer (2002), de beneir normativament algunes construccions —normalment lligades a les nocions temporals d'anterioritat i simultaneïtat— i bandejar-ne unes altres —lligades a la noció temporal de posterioritat— traçant una línia divisòria, al nostre entendre sovint massa rígida, que ha deixat algunes construccions poc explicades i, com a conseqüència, sancionades de forma confusa.

Fabra tractà molt poc les construccions de gerundi a les seves gramàtiques (2004 i 1981), i és a les *Converses filològiques* (2010) on trobem bastantes reflexions sobre la bondat o maldat d'algunes d'aquestes construccions. Enmig de les consideracions morfosintàctiques no hi falten judicis i raonaments semàntics, sempre amb voluntat divulgativa-

prescriptiva més que descriptiva, i, per bé que en aquesta qüestió, com en tantes, la seva doctrina tingué ressò, continuïtat, desenvolupament i interpretació en l'obra d'un gran nombre de gramàtics posteriors, enlloc Fabra escometé la tasca de caracteritzar i sancionar les construccions de gerundi en el seu conjunt.

Entre els continuadors de l'obra de Fabra han parlat de gerundis, entre d'altres, Badia (1962 i 1995) i Ruaix (1994 i 2000). Tots dos aprofundeixen en les consideracions fabrianes sobre les construccions que ens ocupen, amb algunes aportacions pròpies¹.

Les consideracions sobre el gerundi de Fabra, juntament amb les aportacions posteriors, es reproduïren en manuals escolars i en els primers llibres d'estil de mitjans de comunicació i de serveis universitaris (cf. bibliografia) quasi sense variacions fins a l'aparició de Mestres *et al.* (2009[2007]), que passà a ser la nova referència pràcticament general, per bé que alguns estudiosos i professionals de la llengua havien fet i continuarien fent les seves aportacions a la qüestió dels gerundis, com ara Abril (1997), Espunya (2010), Ginebra (2005), Jané (2017), Lacreu (1992), López del Castillo (1999), Morey *et al.* (1995), Ortega (2014) i Pla (2010-2017), entre d'altres.

Finalment, la nova *Gramàtica de la llengua catalana* de l'IEC (2016), obra a la qual ens referirem constantment en el capítol 3 en analitzar detalladament cada construcció de gerundi, refon, actualitza, accepta o condemna la major part de construccions de gerundi tractades per la tradició gramatical. Cal destacar la despenalització d'alguns gerundis finals i la caracterització, en la nostra opinió poc reeixida, de molts gerundis predicatius, a més de la incorporació d'algunes construccions de les quals no s'havia dit gran cosa fins a aquell moment, com per exemple els gerundis implicatius (s'hi havia referit Espunya, que sapiguem; l'etiqueta, provisional, és nostra). El capítol de la *Gramàtica* dedicat als

¹ Per referir-se a alguns gerundis de posterioritat, Badia parla d'“accions lentes” i Ruaix de “quasi simultaneïtat”.

gerundis està estructurat amb criteris morfosintàctics, altre cop, per bé que hi sovintegen les consideracions semàntiques, però les llacunes i els punts foscos persisteixen i fins i tot diríem que n'apareixen de nous.

1.3 Objectius

Aquest treball, doncs, presenta les construccions de gerundi en català, normatives i no normatives, partint de la teoria de prototips de la lingüística cognitiva amb aquests tres objectius:

- Mostrar les construccions de gerundi més prototípiques i les més perifèriques.
- Constatar la relació entre prototipicitat i sanció normativa clara i entre perifèria i indefinició.
- Identificar les causes de l'existència d'aquesta zona difusa i apuntar algunes possibles línies d'investigació.

1.4 Estructura

A banda de la introducció i de la bibliografia, que l'obren i el tanquen respectivament, el cos del treball té tres parts diferenciades:

- Un capítol dedicat a explicar el marc teòric i metodològic cognitiu.
- Un capítol central en què es categoritzen i analitzen les construccions de gerundi en català.
- Un capítol final en què, a més de fixar unes conclusions, s'apunten possibles vies d'estudi d'algunes de les qüestions tot just esbossades i que per oportunitat, dimensions o complexitat han quedat fora del treball.

2. MARC TEÒRIC I METODOLOGIA

El present treball proposa un acostament eminentment descriptiu a l'estudi de les construccions de gerundi en català a través de la teoria de prototips de la lingüística cognitiva. Sense descuidar les qüestions morfosintàctiques, vol atendre principalment a les qüestions semàntiques que hi estan relacionades i que tenen a veure, sobretot, amb l'estructura argumental de l'oració i els papers temàtics dels seus constituents, d'una banda, i amb la caracterització lexicoaspectual dels predicats d'una altra.

2.1 Per què la lingüística cognitiva?

Amb el nom de lingüística cognitiva es coneix el corrent que engloba tot un seguit de teories i línies d'investigació lingüístiques que comparteixen la premissa que el llenguatge és eminentment una capacitat cognitiva de l'ésser humà i que, com a tal, no pot ser estudiat de forma aïllada de la resta de les capacitats cognitives, com ara la memòria, la percepció o el domini espacial, amb les quals comparteix esquemes i mecanismes mentals. És el cas, per exemple, de la segregació de la informació entre figura i fons, que és una capacitat cognitiva transversal. L'oïda humana és capaç de discriminar les notes emeses per un instrument musical enmig d'una multitud de sorolls diversos —posem per cas una sonata que un pianista executa en un espai públic—, de manera que la ment dels assistents al concert pot concentrar l'atenció per maximitzar les notes i minimitzar els sorolls. Un reflex lingüístic d'aquesta capacitat cognitiva és que podem construir enunciats lingüístics destacant una part de la informació i atenuant la resta; és el cas de les rematitzacions:

1a **Aquesta tarda**, he quedat a l'orxateria amb el Joan (i no al matí).

1b **Amb el Joan**, he quedat aquesta tarda a l'orxateria (i no amb el Pere).

Un altre principi compartit per totes les branques de la lingüística cognitiva és que el significat és un element central en l'estudi del llenguatge, essent com és la comunicació la seva funció principal. Els

lingüistes cognitius defensen, a més, que no es pot diferenciar de manera dràstica entre significat lingüístic i significat extralingüístic o enciclopèdic, perquè el coneixement del món que tenen els parlants pot afectar en un moment determinat la producció o la comprensió del llenguatge. És el cas de la polisèmia. Les oracions 2a i 2b, morfològicament idèntiques, activen camps semàntics radicalment diferents en relació amb els sintagmes *collar* i *reina de casa* depenent del lloc on el parlant les pronuncia —2a en una joieria i 2b en una botiga de complements per a animals domèstics—:

2a Hola, Joan! Que em vendràs un **collar** per a la **reina de casa**?

2b Hola, Joan! Que em vendràs un **collar** per a la **reina de casa**?

Finalment, cal dir que la lingüística cognitiva se centra en l'anàlisi de produccions lingüístiques reals i no oracions construïdes *ad hoc* perquè creu que les generalitzacions parteixen de l'ús; és a dir, que les regles neixen de les produccions lingüístiques i no a l'inrevés. És des d'aquesta perspectiva, en què el context i l'evolució del significat dels mots adquireixen tanta importància, que la semàntica i la pragmàtica es relacionen per explicar alguns fenòmens que altrament quedarien sense explicació. Aquest punt de vista supera també les diferenciacions tradicionals entre llengua (competència) i parla (actuació), o entre diacronia i sincronia.

2.2 Origen i evolució de la lingüística cognitiva

La lingüística cognitiva sorgeix com a reacció al fet que la teoria lingüística imperant des dels anys cinquanta, la gramàtica generativa² obviava una part important del llenguatge: el significat. Per als generativistes el llenguatge és essencialment sintaxi: la combinació de paraules de forma computacional, unes al costat de les altres, per formar missatges. Segons Chomsky els parlants neixen amb una capacitat innata per construir oracions gramaticals encara que no les hagin sentit mai perquè tenen una

² L'obra fundacional de la disciplina és *Syntactic Structures*, de Noam Chomsky, del 1957.

gramàtica universal, una sèrie de regles no apreses que els permeten saber quines combinacions són possibles i quines no. D'altra banda, els generativistes pensen que hi ha un mòdul específic al cervell humà dedicat al llenguatge, i que aquest mòdul no té relació amb altres mòduls com ara el de la visió o el de les capacitats motores.

Durant els anys seixanta i setanta, alguns lingüistes van començar a estudiar el llenguatge partint de la diferenciació saussuriana entre significat i significat i admetent el caràcter mentalista del llenguatge defensat per Chomsky, però postulaven que la semàntica no era un mòdul diferenciat sinó que formava part essencial de la sintaxi. Això xocava frontalment amb el caràcter modular del llenguatge que defensa el generativisme. S'assistia al sorgiment d'una disciplina nova, la semàntica generativa, però els seus impulsors van haver d'abandonar aquesta línia d'investigació perquè no encaixava en el model generativista, que obviava no només la semàntica sinó els aspectes pragmàtics, psicològics, històrics i socials del llenguatge. Uns anys després aquests mateixos lingüistes van reprendre la seva idea en el marc de la nova lingüística cognitiva.

Els primers passos de la lingüística cognitiva cal situar-los, doncs, a finals dels anys vuitanta, concretament el 1987, l'any de publicació de les obres *Women, Fire and Dangerous Things*, de George Lakoff (sobre semàntica cognitiva), i *Foundations of Cognitive Grammar*, de Ronald Langacker (sobre gramàtica cognitiva). Des de bon començament la lingüística cognitiva s'ha desenvolupat al llarg de dos eixos diferenciats, la semàntica i la gramàtica, amb Lakoff i Langacker com a caps visibles respectivament, però també interessen als lingüistes cognitius la fonètica i la morfologia. En tot cas, tots els investigadors cognitius signen dos compromisos. Primerament, el de generalització: cal que els fenòmens estudiats es puguin generalitzar en el marc de la seva disciplina. Segonament, el cognitiu: cal que els descobriments en l'àmbit de la lingüística cognitiva puguin ser corroborats des de les altres ciències cognitives.

Des d'aquestes ciències es defensa que l'ordenació de tot el que coneixem, tant les entitats materials com les immaterials, les idees, el mateix llenguatge inclòs —el procés pel qual les endrecem aplicant-hi d'una banda criteris de generalització i de l'altra de discriminació—, és una operació purament cognitiva.

Per exemple, és només en la ment humana que el gerd, la mora i el nabiu són fruits silvestres. A la natura aquestes tres entitats no estan agrupades de cap manera; les plantes que les produeixen no són de la mateixa família taxonòmica, ni comparteixen forçosament hàbitat, ni període de floració, ni predadors. El que fem en etiquetar-los com a fruits silvestres és simplificar-los, fer-ne una abstracció —seleccionem les semblances i les generalitzem, i seleccionem les diferències i les discriminem— perquè ens siguin més comprensibles, per no haver de desar-los a la ment completament aïllats. L'esforç de memorització de totes les característiques de totes les entitats del món, una per una, i l'emmagatzematge de cada entitat en un compartiment individual són tasques fora de l'abast de la ment humana.

Tradicionalment la categorització s'havia formulat a partir de categories homogènies i tancades, i basades en condicions necessàries i suficients. Seguint la lògica aristotèlica, perquè una entitat pertanyi a una categoria cal que reuneixi unes característiques determinades, totes, i si una entitat reuneix unes característiques determinades ja pertany a una categoria concreta. Això té com a derivada la creació d'un nombre elevadíssim d'excepcions: entitats que queden fora de qualsevol categoria perquè no compleixen alguna de les condicions. Duta a l'extrem, la situació també pot comportar la negació de la categoria com a tal.

És el cas, per exemple, dels adverbis en lingüística. Com que n'hi ha de moltes menes i amb característiques molt diferents, hi ha lingüistes que plantegen, com a solució (ho és, una solució?), la inexistència mateixa de la categoria.

Per solucionar aquests problemes, la categorització cognitiva proposa que dins de cada categoria hi hagi unes entitats molt representatives, els elements prototípics, que reuneixen les condicions més rellevants —no cal que siguin totes— i unes altres entitats, els elements perifèrics, que no les reuneixen o només en reuneixen algunes. A més, les fronteres entre categories presenten interseccions, zones en què els membres perifèrics d'una categoria i els d'una altra conflueixen. Per exemple, donades les categories ANIMALS DOMÈSTICS i ANIMALS SALVATGES³, en la nostra cultura el gos podria ser un prototip de la primera categoria i el lleó un prototip de la segona. Però una iguana en un terrari que tenim al dormitori què és? Probablement arribaríem a concloure que és un animal domèstic perifèric perquè *en realitat* és un animal salvatge, i alhora un animal salvatge perifèric perquè el tenim a casa.

2.3 La teoria de prototips i la seva evolució

Es considera que l'origen de la teoria de prototips són els treballs de la psicòloga nord-americana Eleanor Rosch. Durant la dècada dels setanta del segle xx, Rosch i el seu equip van partir d'uns estudis antropològics sobre la categorització dels colors duts a terme per l'antropòleg Brent Berlin i el lingüista Paul Kay (publicats el 1969) i els van traslladar a l'àmbit de la psicologia. Rosch va arribar a la conclusió que hi ha uns colors més representatius i més coneguts que uns altres i els va anomenar *prototips*. Els menys representatius van rebre el nom d'*elements perifèrics*.

La formulació de Rosch, però, era bastant rígida i simplificadora i deixava força preguntes sense resposta. Per exemple, hi pot haver només un prototip per categoria? Quantes característiques en comú amb la resta de membres d'una categoria ha de tenir el prototip? Tornant a la categoria ANIMALS DOMÈSTICS, un gos és més prototípic que una iguana —almenys a Europa. Però i si vivim en un lloc del món en què les iguanes són

³ Seguint una convenció adoptada per diversos autors cognitivistes, en el present treball escrivim en versaleta el nom de les categories, tant les lingüístiques com les no lingüístiques.

endèmiques? I un gat, és més o menys prototípic que un gos? En les cultures en què la carn de gos és comestible, com el categoritzem, aquest animal?

George Lakoff va enriquir la teoria de prototips amb noves i valuoses aportacions, que després s'han vist ampliades per ell mateix i per altres investigadors, perquè puntualitza un aspecte molt important: la categorització no és objectiva sinó subjectiva. Té més a veure amb el subjecte categoritzador que amb l'entitat categoritzada. Allò que produeix el que Lakoff anomena *efectes de prototipicitat* no és res que tinguin *per se* aquestes entitats sinó alguna cosa que els atribuïm els parlants en virtut d'una imatge mental esquemàtica, simplificada, que ens n'hem format: el model cognitiu idealitzat (ICM).

Els efectes de prototipicitat, doncs, sorgeixen quan categoritzem una entitat partint d'un determinat ICM. Per exemple, quan classifiquem les fruites partint del model cognitiu idealitzat que diu que la fruita és un aliment que mengem per postres —un costum de segles sustenta aquest ICM—, la poma és més prototípica de la categoria FRUITA que el tomàquet, que és tan perifèric que per a un bon nombre de persones ni tan sols pertany a la categoria. En la representació mental que en tenim, el tomàquet és una entitat força prototípica de la categoria INGREDIENTS D'UNA AMANIDA. D'altra banda, i sense marxar de l'ICM que ens fa identificar la fruita amb les postres, la llimona també és menys prototípica que la poma perquè, com el tomàquet, tampoc se sol menjar per postres. Però per què és percebuda com a membre menys perifèric de la categoria que el tomàquet —la llimona surt bastant aviat en una llista espontània de fruites que puguem demanar a qualsevol parlant, molt més aviat que el tomàquet—? Perquè s'assembla a la taronja, un membre força acostat al prototip, la poma, però per altres motius (la forma, la dolçor, tots dos se solen menjar per postres...).

Heus aquí un altre concepte relacionat amb els efectes de prototipicitat, l'anomenat *aire de família* de Ludwig Wittgenstein. Segons

aquest filòsof no cal que tots els membres d'una categoria tinguin ni tan sols cap atribut en comú, sinó que n'hi ha prou que cadascun en comparteixi un amb algun membre de la categoria. Amb Wittgenstein les categories esdevenen un continuum d'elements, i, en conseqüència, les entitats del món un continuum de categories.

Aplicant la categorització cognitiva a l'estudi dels fenòmens lingüístics podem donar-ne compte amb més precisió i adonar-nos que entre els elements que pertanyen clarament a una categoria i els que pertanyen clarament a una altra —els prototips— hi ha un gran nombre d'elements que la tradició gramatical relegava a la no-categoria d'excepcions i que, en aquest paradigma, són a la intersecció entre dues o més categories perquè tenen trets de les unes i de les altres.

Per exemple, pel que fa als adverbis, constatem que n'hi ha de més prototípics, la funció dels quals és principalment aportar informació aspectual al verb que modifiquen —en plena coincidència amb la gramàtica tradicional— (3a), i d'altres que, sense perdre aquesta funció bàsica, n'incorporen una altra de secundària més pròxima a la dels connectors (3b):

3a Sisplau, porta'm l'informe **immediatament**.

3b Sisplau, avança mitja hora la reunió de redacció, avisa els subdirectors que canviem la portada i, **finalment**, porta'm l'informe.

2.4 La importància dels aspectes semàntics al costat dels morfosintàctics

Quant a la semàntica, en el nostre treball ens serà de gran utilitat el concepte de funció de la gramàtica generativa que, en oposició a la visió de la gramàtica tradicional, eminentment morfosintàctica, incorpora un punt de vista sintacticosemàntic que té en compte l'estructura argumental de

l'oració (les relacions semàntiques entre el verb i els seus arguments) i assigna als seus constituents diferents papers temàtics. Són aquests:

- Agent: entitat, persona o animal, que controla l'acció verbal
- Causa: força que ha originat un determinat estat de coses
- Instrument: mitjà que utilitza l'agent per dur a terme un acció
- Tema: element que rep directament les conseqüències d'una acció
- Resultat: objecte creat per una acció
- Experimentador: entitat, persona o animal, que rep l'acció o que sent l'estat psicològic expressat pel verb
- Meta: punt de destinació, animat o inanimat, del que expressa el verb
- Origen: punt de procedència, animat o inanimat, del que expressa el verb
- Locatiu: punt en què té lloc el que expressa el verb, allunyat de la idea de moviment

Atès que un bon nombre de construccions de gerundi de la llengua catalana funcionen en l'oració com a adjunts del predicat i es veuen afectades per la manera de comportar-se dels verbs dels quals depenen, tampoc podem prescindir en la nostra anàlisi de la caracterització lexicoaspectual dels predicats, basada en l'observació dels trets binaris de telicitat —en referència a les fites o culminacions— i dinamicitat —en referència a les accions— del predicat. Així, hi ha predicats que poden expressar:

- Estats [-dinàmic, -tèlic]
- Activitats o processos [+dinàmic, -tèlic]
- Assoliments [-dinàmic, +tèlic]
- Realitzacions [+dinàmic, +tèlic]

En relació amb aquest últim aspecte, les investigacions d'Espunya (2010) al voltant del significat dels predicats i els valors semàntics i el gerundi de posterioritat ens han sigut de gran utilitat i ens han guiat

especialment en el nostre camí. Aquesta mena de gerundis, i tots els altres, els estudiarem amb deteniment en les pàgines que segueixen.

3. LES CONSTRUCCIONS DE GERUNDI EN CATALÀ

En català trobem construccions de gerundi en enunciats emmarcats en una d'aquestes tres nocions bàsiques, totes temporals: anterioritat, simultaneïtat i posterioritat. Entorn d'aquestes tres nocions els parlants generen models cognitius idealitzats (ICM) en què sorgeixen efectes de prototipicitat diversos. Els veurem tot seguit.

En aquest treball conformem l'estructura de cada un dels efectes de prototipicitat que es donen en la categoria CONSTRUCCIONS DE GERUNDI. Ajudant-nos d'exemples, mostrem quines són les construccions més prototípiques i quines les més perifèriques, on se situen dins del contínuum de la categoria i respecte de categories veïnes i en delimitem les fronteres difuses. També analitzem breument cada construcció i confrontem la nostra anàlisi amb la de la gramàtica normativa (IEC, 2016), i ens detenim especialment en les que plantegen més problemes als parlants.

3.1 Efecte de prototipicitat 1: anterioritat

3.1.1 Les construccions de gerundi d'anterioritat prototípiques contenen un gerundi compost i semànticament expressen la mera anterioritat, sense altres sentits addicionals. A l'exemple 4a el gerundi està relacionat amb l'oració principal i al 4b és independent:

4a **Havent dinat**, vam sortir a passejar.

4b **Havent plegat el govern**, vaig decidir retirar-me de la política.

Aquestes construccions es poden classificar com un element perifèric en la categoria veïna CONSTRUCCIONS TEMPORALS, un dels elements

prototípics de la qual podria ser una oració subordinada adverbial temporal encapçalada per l'adverbi *quan*:

4c **Quan vam haver dinat**, vam sortir a passejar.

4d **Quan va haver plegat el govern**, vaig decidir retirar-me de la política.

3.1.2 Les construccions de gerundi d'anterioritat perifèriques són les que contenen un gerundi, simple o compost que, a més del sentit bàsic d'anterioritat, n'expressen un altre d'aspectual, concretament causal. Pensem que la noció de causa és difícilment deslligable de la d'anterioritat —cosa que s'han encarregat de fer notar diversos autors, com ara Suñer (2002: 3054), que ho fa de forma més aviat implícita—, de la mateixa manera que, com veurem més endavant, estan relligades les nocions de conseqüència i posterioritat, i és per això que aquestes construccions les hem inclòs en aquest apartat i no en l'apartat 3.2, dedicat a les construccions de gerundi que giren al voltant de la noció de simultaneïtat:

5a **Havent-ho demanat ella**, ens ho van concedir.

5b **Demanant-ho ella**, ens ho van concedir.

5c **Demanant-ho com ho va demanar**, ens ho van concedir.

Les construccions de gerundi d'anterioritat + causa podrien formar part com a elements perifèrics de la categoria veïna CONSTRUCCIONS CAUSALS, un element prototípic de les quals podria ser una oració subordinada causal encapçalada per la locució *com que*:

5d **Com que ho va demanar ella**, ens ho van concedir.

Dins del contínuum de la categoria CONSTRUCCIONS DE GERUNDI s'acosten a les construccions de gerundi simple de simultaneïtat + condició i de simultaneïtat + concessió, que també són perifèriques en relació amb els elements prototípics de l'efecte de prototipicitat 2, la mera simultaneïtat, que veurem tot seguit.

Sanció: estan admeses normativament les construccions de gerundi dels exemples 4a, 4b (IEC, 2016: § 32.3.1a), 5a, 5b i 5c (IEC, 2016: § 32.3.1b).

3.2 Efecte de prototipicitat 2: simultaneïtat

3.2.1 Les construccions de gerundi de simultaneïtat prototípiques contenen un gerundi simple i semànticament expressen la simultaneïtat sense altres sentits addicionals. Als exemples 6a i 6b el gerundi està relacionat amb l'oració principal, i al 6c és independent:

6a **Anant a treballar** hi pensaré.

6b **Tornant del cine** em van robar.

6c **Sent batlle en Tomeu** es va cremar l'església.

Com en els exemples 4a i 4b, aquestes construccions també tenen valor adverbial i es poden classificar com un element perifèric de la categoria veïna CONSTRUCCIONS TEMPORALS, un dels elements prototípics de la qual pot ser una oració subordinada adverbial temporal encapçalada per l'adverbi *quan*:

6d **Quan vagi a treballar** hi pensaré.

6e **Quan tornava del cine** em van robar.

6f **Quan era batlle en Tomeu** es va cremar l'església.

Hi ha diverses construccions de gerundi de simultaneïtat perifèriques, igualment amb valor adverbial.

3.2.2 En un primer grup, a més del sentit bàsic de simultaneïtat, el gerundi n'expressa un altre de condicional, que li proporciona el temps del verb de l'oració principal (7a i 7b), o concessiu, que li ve donat per l'afegitó de les partícules *ni / i tot / tot i* (7c, 7d i 7e) però no depèn del temps del verb de l'oració principal:

7a **Demanant-ho ella**, ens ho concedeixen /concediran.

7b **Demanant-ho com ho demana**, ens ho concedeixen /concediran.

7c **Ni demanant-ho ella**, no ens ho concedeixen /concediran / van concedir.

7d **Ni demanant-ho com ho demana**, no ens ho concedeixen /concediran/ van concedir.

7e **Demanant-ho ella i tot**, no ens ho concedeixen /concediran / van concedir.

7f **Tot i demanant-ho ella**, no ens ho concedeixen /concediran / van concedir.

Aquí les categories veïnes són la de les CONSTRUCCIONS CONDICIONALS, l'element prototípic de la qual podria ser una construcció encapçalada per la preposició *si* (7f), i la de les CONSTRUCCIONS CONCESSIVES, el prototip de la qual podria ser una construcció d'infinitiu o de subjuntiu encapçalada per la locució *tot i* (7g):

7g **Si ho demana ella**, ens ho concedeixen /concediran.

7h **Tot i demanar-ho** / que ho demani ella, no ens ho concedeixen /concediran / van concedir.

Dins del contínuum de la categoria CONSTRUCCIONS DE GERUNDI, les construccions de gerundi de simultaneïtat + condició i les de simultaneïtat + concessió s'acosten a les construccions de gerundi d'anterioritat + causa, que també són perifèriques en relació amb els elements prototípics de l'efecte de prototipicitat 1, l'anterioritat, que hem vist a l'apartat 3.1.

3.2.3 En un segon grup, una altra estructura perifèrica, la simultaneïtat està expressada per un verb de moviment, cosa gens estranya, perquè en la mateixa noció de moviment estan inclosos semànticament tant el temps com l'espai —atesa la impossibilitat física de recórrer cap espai

esmerçant-hi una quantitat zero de temps. En aquesta construcció el constituent semàntic del moviment que es focalitza és el temps:

8a Et trucaré **(en) sortint de Lledoners**.

Com en els exemples 4a-b i 6a-c, aquesta construcció també té valor adverbial, i també es podria classificar com un element perifèric en la categoria veïna CONSTRUCCIONS TEMPORALS, un dels elements prototípics de la qual torna a ser una oració subordinada adverbial temporal encapçalada per l'adverbi *quan*:

8b Et trucaré **quan surti de Lledoners**.

3.2.4 En tercer lloc, en aquesta altra construcció, estructuralment quasi lexicalitzada —poden variar els elements que la componen, però de forma molt limitada—, el gerundi de la qual també és un verb de moviment, el constituent semàntic que resulta focalitzat és l'espai:

9a El vàter és **baixant les escales a mà dreta**.

A causa d'aquesta focalització, la construcció que ens ocupa s'acosta, doncs, a una altra categoria veïna, la de les CONSTRUCCIONS LOCATIVES (la prova és que l'exemple de 9a és una resposta possible a la pregunta *On és el vàter?*), un dels elements prototípics de la qual podria ser una construcció adverbial de lloc:

9b El vàter és **allà**.

Si focalitzem el constituent temporal del moviment, la construcció es pot parafrasejar per una oració amb sentit temporal. De fet, la construcció es podria classificar com un element perifèric de la categoria veïna CONSTRUCCIONS TEMPORALS, un dels elements prototípics de la qual podria ser una oració subordinada adverbial temporal de subjuntiu encapçalada per l'adverbi *quan*, amb sentit de simultaneïtat (9c):

9c Trobaràs el vàter a mà dreta **quan baixis les escales**.

Amb tot, sense deixar la focalització en el constituent temporal del moviment ni la classificació perifèrica en la categoria veïna CONSTRUCCIONS TEMPORALS, i considerant el fet que l'assoliment expressat pel verb *trobar* (-dinamicitat +telicitat) només és possible quan ha finalitzat l'activitat o procés expressat pel gerundi del verb d'activitat o procés sense culminació *baixar* (+dinamicitat -telicitat), aquesta construcció es podria parafrasejar per una oració subordinada adverbial d'infinitiu encapçalada per la locució adverbial *després de*, amb sentit de posterioritat (9d):

9d Trobaràs el vàter a mà dreta **després de baixar les escales**.

Dins del contínuum de la categoria CONSTRUCCIONS DE GERUNDI aquesta construcció s'acosta, doncs, a les construccions producte de l'efecte de prototipicitat 3, posterioritat, que estudiarem en l'apartat 3.3.

Finalment, aquesta mateixa construcció es pot classificar com a element perifèric de la categoria veïna CONSTRUCCIONS CONDICIONALS, com en els exemples 7a-d, en què l'element prototípic tornaria a ser la construcció condicional encapçalada per la preposició *si* de l'exemple 7e (9e):

9e Trobaràs el vàter a mà dreta **si baixes les escales**.

3.2.5 En el quart grup de construccions perifèriques trobem les construccions de gerundi de simultaneïtat en què el sentit bàsic de simultaneïtat es dona en paral·lel amb el de conseqüència:

10a Va entrar la furgoneta al garatge **ratllant-la**.

Amb tot, pensem que la noció de conseqüència és inseparable de la de posterioritat, com prova el fet que la construcció de gerundi que ens ocupa es pot parafrasejar per una oració encapçalada per la conjunció *i*:

10b Va entrar la furgoneta al garatge **i la va ratllar**.

Així, en aquesta construcció el gerundi fa en part funció de connector i podria ser considerat un element perifèric de la categoria veïna NEXES, un element prototípic de la qual podria ser la conjunció *i*.

Dins del contínuum de la categoria CONSTRUCCIONS DE GERUNDI, doncs, aquesta construcció esta situada a la intersecció entre les construccions de simultaneïtat i les de posterioritat, que comentarem en l'apartat 3.3, si focalitzem el constituent temporal de les accions expressades tant pel verb de la construcció com de l'oració principal, però també de les construccions de gerundi implicatives, en les quals el sentit expressat per la construcció està inclòs metonímicament en el sentit expressat pel verb de l'oració principal i que comentem tot seguit.

3.2.6 En cinquè lloc i com a elements perifèrics de la categoria també hi ha les construccions de gerundi que, a falta d'una denominació millor, hem anomenat *implicatives* perquè ens ha semblat que l'etiqueta expressa de forma satisfactòria la relació semàntica establerta entre el verb de la construcció de gerundi i el verb de l'oració principal. En l'exemple 11a, el sentit expressat per la construcció de gerundi està inclòs metonímicament en el sentit expressat pel verb de l'oració principal. A més, aquesta identificació metonímica s'estén també als sintagmes que en les dues oracions tenen el paper temàtic d'agent en l'oració principal (*la neu*) i d'instrument a la construcció de gerundi (*amb el seu mantell*), cosa que facilita encara més la interpretació de les dues accions com a simultànies:

11a La neu cobreix les muntanyes, **amagant els camins amb el seu mantell**.

Dins del contínuum de la categoria CONSTRUCCIONS DE GERUNDI aquestes construccions s'acosten als gerundis modals, que són prototípics de l'efecte de prototipicitat 4, simultaneïtat + predicació, que veurem en l'apartat 3.4.

En sisè lloc i per tancar aquest apartat, analitzem dues construccions de gerundi amb sentit final.

3.2.7 En la primera, el sentit de finalitat s'afegeix al de simultaneïtat:

12a Els Puigdellívol han trucat **convidant-nos a bateig**.

Aquesta construcció es podria classificar també com a perifèrica en la categoria veïna CONSTRUCCIONS FINALS, l'element prototípic de la qual podria ser una oració d'infinitiu final introduïda per la preposició *per (a)*:

12b Els Puigdellívol han trucat **per (a) convidar-nos a bateig**.

3.2.8 En la segona construcció trobem la interposició d'un element sintàctic entre el verb de l'oració principal i el gerundi, un SN amb funció de complement directe en el paper temàtic d'instrument, al nostre parer sense que el sentit adverbial final es perdi:

13a Els Puigdellívol ens han enviat una carta **convidant-nos a bateig**.

Dins del contínuum de la categoria CONSTRUCCIONS DE GERUNDI, si com fa la normativa considerem que està relacionada amb l'instrument i no amb el verb de l'oració principal, aquesta construcció s'acosta a la construcció prototípica producte de l'efecte de prototipicitat 5, especificació, que veurem més endavant.

Sanció: estan admeses normativament les construccions de gerundi dels exemples 6a, 6b i 6c (IEC, 2016: § 32.3.2); 7a, 7b, 7c i 7d (IEC, 2016: § 32.3.1b); 8a (IEC, 2016: § 32.3.2d), 9a (IEC, 2016: § 32.3.2b), 11a (IEC, 2016: § 32.3.2a) i 12a (IEC, 2016: § 32.3.3).

La normativa proscriu la construcció de gerundi de 10a (IEC, 2016: § 32.3.2a) perquè el sentit adverbial continua absent per molt que el verb d'activitat o procés sense culminació *ratllar* [+dinàmic, -tèlic] de la construcció de gerundi tingui una relació de simultaneïtat amb el verb *entrar* de l'oració principal, també d'activitat o procés sense culminació

[+dinàmic, -tèlic], però no en predica cap qualitat: ni mode (noció que veurem en els exemples 16a i 16b), ni instrument (16c), sentits admesos per la normativa. A més, com ja hem comentat, la construcció de gerundi que ens ocupa incorpora la noció de conseqüència, estretament lligada a la de posterioritat, que ja hem vist que la normativa condemna.

Pel que fa a la construcció de gerundi de 13a la normativa la bandeja perquè considera que predica una qualitat del SN en el paper temàtic d'instrument *una carta* (i, per tant, l'especifica —valor del gerundi que la normativa proscriu, tal com veurem a l'apartat 3.5—) en lloc de predicar una qualitat del verb *enviar* com fa el gerundi d'11a amb el verb *trucar*.

Des del punt de vista semàntic resulta problemàtic donar per bona la construcció de gerundi de l'exemple 12a i condemnar la de 13a, perquè els verbs *trucar* i *enviar* són tots dos verbs d'activitat o procés sense culminació [+dinamicitat -telicitat], amb una estructura argumental composta per un agent (els Puigdellívol) i un tema (nosaltres), amb l'única diferència que a 12a l'agent utilitza un instrument (una carta) per vehicular la predicació. I encara resulta més problemàtic quan la normativa dona per bona la construcció de 22a, molt semblant a la de 13a, en què el gerundi predica del nom que acompanya, en la nostra opinió especificant-lo, per bé que amb la presència a la frase d'un verb de aparició que semànticament no guarda relació de predicació amb la construcció de gerundi, com veurem a 3.5.2.

Tant a 12a com a 13a la noció de finalitat està reservada a una construcció de gerundi que funciona sintàcticament com a adjunt del predicat. Al nostre entendre, la predicació a 13a no es perd, per molt que entre el predicat i l'adjunt hi hagi interposat un SN amb funció de complement directe. Reforcen aquesta opinió els exemples *espontanis* següents que hem pogut recollir en la nostra feina de corrector. Es tracta de textos escrits no corregits —d'aquí la marca *espontanis*— produïts per

parlants amb un nivell mitjà-alt de competència lingüística i comunicativa, concretament diversos redactors del *Diari Ara*:

13b El col·legi ha enviat una circular a tots els pares **informant-los de la situació**.

13c Aquesta setmana el director del mitjà, Antonio Caño, ha enviat una carta **demanant disculpes als subscriptors que s'han donat de baixa**.

13d Colau envia una carta als alcaldes europeus **denunciant la repressió del govern espanyol**.

Pla (2015) també es planteja la condemna normativa d'aquesta construcció. De forma indirecta, el lingüista fa referència a la relació existent entre el predicat de l'oració principal i la construcció adjunta de gerundi, a més de l'estructura argumental de l'oració, sense deixar de fer notar el caràcter final de la construcció (les negretes són nostres):

[...] A (4) “Va escriure una carta informant dels preus”, costa dir si informant dels preus *complementa només* una carta o bé va escriure una carta. De fet, la carta no ens fa falta: (5) “Va escriure informant dels preus”. I, encara que **el gerundi no ens diu aquí com escriu sinó què o per a què** escriu —i, per tant, potser seria millor (6) “Va escriure (una carta) per informar dels preus”—, la incorrecció de (4) o (5) sembla més tènue que la de (3) [“Una carta informant dels preus”] o fins i tot que la de (7) “Va rebre una carta informant dels preus”, en què **el gerundi ja no ens diu res de va rebre, i no hi comparteix ni tan sols el subjecte**”.

Al nostre parer, doncs, la construcció de gerundi de 13a més aviat predica una qualitat que és, alhora, del verb i del seu complement (és a dir, que modifica *enviar una carta* de la mateixa manera que el gerundi de 12a modifica *trucar Ø*), raó per la qual preval el sentit final, un sentit admès normativament per a les construccions de gerundi, com ja hem comentat.

Sigui com sigui, és evident que l'anàlisi semàntica d'aquestes construccions ens porta a unes conclusions que s'allunyen força de la seva sanció normativa, per la qual cosa pensem que caldria aprofundir en el seu estudi.

3.3 Efecte de prototipicitat 3: posterioritat

3.3.1 Les construccions de gerundi de posterioritat prototípiques contenen un gerundi simple i semànticament expressen la posterioritat, sense altres sentits secundaris:

14a El van detenir al carrer, **duent-lo tot seguit a comissaria**.

En aquestes construccions el gerundi fa funció de connector (no hi ha predicació del verb de l'oració principal; dit d'una altra manera: el gerundi no té funció adverbial), i podria ser considerat, com passava a 10b, un element perifèric de la categoria veïna NEXES, un element prototípic de la qual tornaria a ser la conjunció *i*:

14b El van detenir al carrer **i el van dur tot seguit a comissaria**.

3.3.2 Entre les construccions de posterioritat perifèriques n'hi ha que contenen un gerundi simple que, a més del sentit bàsic de posterioritat, n'incorpora un altre de conseqüència:

15a No hi havia quòrum, **quedant desconvocada la reunió**.

En aquestes construccions, sense deixar de fer d'enllaç, el valor adverbial continua absent i el gerundi pren un valor més de relatiu que de conjunció, tot i que aquest segon valor també és possible, raó per la qual també podrien ser considerades un element perifèric de la categoria veïna NEXES, uns elements prototípics de la qual, com a 10b i 14b, podrien ser la conjunció *i* (15b) o la construcció de relatiu *per la qual cosa* (15c):

15b No hi havia quòrum **i va quedar desconvocada la reunió**.

15c No hi havia quòrum, **per la qual cosa va quedar desconvocada la reunió.**

Sanció: estan proscrietes normativament les construccions de gerundi dels exemples 14a i 15a (IEC, 2016: § 32.3.2a), la primera perquè expressa una acció posterior a l'acció expressada pel verb de l'oració principal i la segona perquè expressa una conseqüència.

3.4 Efecte de prototipicitat 4: simultaneïtat + predicació

Les construccions de gerundi de simultaneïtat + predicació prototípiques contenen un gerundi simple i semànticament expressen, a més de simultaneïtat, algun aspecte relacionat amb el predicat del qual són adjunt. A més del subjecte, poden predicar del complement directe.

3.4.1 Probablement les construccions de gerundi de simultaneïtat + predicació més prototípiques són les que expressen mode (16a i 16b) o instrument (16c):

16a La Maria parla **xisclant**.

16b No estenguis les tovalloles **regalimant**.

16c El meu cap sempre parla **amenaçant**.

Aquestes construccions de gerundi fan funció adverbial, i podrien ser considerades elements perifèrics de les categories veïnes CONSTRUCCIONS MODALS (16a i 16b) i CONSTRUCCIONS INSTRUMENTALS (16c), un element prototípic de les quals podria ser, respectivament, una construcció que contingüés un adverbi acabat en *-ment* (16d i 16e) i un SP encapçalat per la preposició *amb* (16f):

16d La Maria parla **malament**.

16e No estenguis les tovalloles **així**.

16f El meu cap sempre parla **amb amenaces**.

3.4.2 Unes altres construccions de gerundi predicatiu prototípiques poden dependre, tal com diu la normativa, de verbs de molts tipus, com ara de percepció física o intel·lectual, representació, descoberta, voluntat, esforç psicològic i aparició, com ara *veure, sentir, notar, imaginar-se, recordar, dibuixar, escriure, representar, filmar i gravar, trobar, descobrir, sorprendre, enxampar, agafar i agarrar, voler, aguantar, suportar i sofrir*; i també els verbs *haver-hi, aparèixer, deixar, portar i quedar*, entre d'altres (IEC, 2016: § 32.3.4).

Pel que fa al verb de la construcció de gerundi, sembla que ha de ser sempre d'activitat o procés sense culminació [+dinàmic, -tèlic] (exemples 17a-17f) i no poden ser estatus [-dinàmic, -tèlic], com ara *ser, estar, conèixer, saber, tenir* i una de les accepcions de *contenir* (exemples 17g i 17h), cosa gens estranya, d'altra banda, essent com és una característica de la forma no personal del verb que aquí ens ocupa d'expressar accions duratives no finites:

17a He vist l'Anna **sortint de zumba**.

17b M'imagino **votant al referèndum**.

17c Avui ens han gravat **assajant l'obra de teatre**.

17d Han enxampat la Montse **robant**.

17e Hi ha un munt de policies **prenent empremtes dactilars**.

17f El fiscal va aparèixer **brandant la Constitució**.

17g No puc sofrir el jovent **tenint el cabell llarg**.

17h He trobat la Montse **estant asseguda**.

3.4.3 Amb tot, també hi ha algunes construccions de gerundi predicatiu amb el verb *ser* que no ens semblen semànticament del tot impossibles i que considerariem perifèriques de la categoria:

18a Recordo l'avi **essent director del Círcol**.

En la construcció de 18a, el verb *ser* pren un significat pròxim al dels verbs d'activitat o procés [+dinàmic, -tèlic], com el verb de 18b, perfectament intercanviable amb el de 18a sense que es produeixi cap canvi semàntic:

18b Recordo l'avi **dirigint el Círcol**.

Igualment, el verb *contenir* també pot tenir un sentit d'activitat o procés sense culminació [+dinàmic -tèlic], cosa que fa possibles algunes construccions de gerundi:

18c Davant del Parlament hi ha un cordó policial **contenint els manifestants**.

3.4.4 Encara més perifèrica és la construcció de gerundi de simultaneïtat + predicació que forma part d'un enunciat en què el predicat està elidit o es troba fora del text (normalment perquè és el context). Per molt que el predicat no tingui una realització escrita, la relació de predicació que l'uneix amb la construcció de gerundi no es perd. És el cas de les construccions de gerundis epigràfiques, característiques de les situacions en què, per raons d'espai i/o interès informatiu són necessaris enunciats sintètics:

19a Dona **mirant el mar** (títol d'un quadre).

19b Atenció: **trens circulant** (rètol dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya).

19c El president de la Generalitat **sortint de Palau** (peu de fotografia).

La funció de les construccions de gerundi dels exemples 17a-f, 18a i 19a-c és molt pròxima a la de les oracions relatives predicatives (també anomenades pseudorelatives), una categoria que alguns autors com Solà (2002: 2526) veuen “en un terreny fronterer” entre les nocions d’explicació i d’especificació:

17i Han enxampat la Montse **que robava**.

18d Recordo l’avi **que dirigia el Círcol**.

19d El president de la Generalitat **que surt de Palau** (peu de fotografia).

Així, totes aquestes construccions les podríem classificar com a elements perifèrics tant de la categoria veïna CONSTRUCCIONS ESPECIFICATIVES com de la categoria veïna CONSTRUCCIONS EXPLICATIVES, un dels prototips de les quals podria ser, en tots dos casos, una oració subordinada adjectiva encapçalada pel relatiu *que*:

19e Els llibres **que** eren al soterrani s’han salvat de l’incendi.

19f Els llibres, **que** eren al soterrani, s’han salvat de l’incendi.

3.4.5 Unes altres construccions de gerundi de simultaneïtat + predicació perifèriques són les que formen part d’un complement del nom. Estan ben formades —i així ho recull la normativa— les construccions de gerundi que prediquen d’un nom relacionat amb els verbs que admeten les construccions de gerundi predicatives, com ara *arribada*, *filmació*, *gravació* i altres, i també els noms de representació, com ara *fotografia*, *imatge*, *representació*, *dibuix* i altres. També es troben construccions de gerundi acompanyant noms que designen sons o sorolls i els de percepció visual i olfactiva, com ara *crit*, *veu*, *terrabastall*, *visió*, *imatge*, *record*, *olor*, *pudor*, *aroma*, *flaire* i altres (IEC, 2016: § 32.3.5):

20a L’arribada dels polítics **proclamant la independència** va causar emoció.

20b Les imatges dels sensesostre **dormint al carrer** em revoltien.

20c El terrabastall dels lladres **rebatent els calaixos per terra** el sentíem tancats al lavabo.

20d L'aroma del cafè **omplint tota la casa** és el millor del diumenge.

Sanció: les construccions de gerundi de 16a-c, 17a-f, 19a-c i 20a-d estan admeses normativament (IEC, 2016: § 32.3.4 i 32.3.5) per les raons semàntiques exposades més amunt però certament poc o gens explicades per la *Gramàtica* de l'Institut d'Estudis Catalans i que, al nostre entendre, tenen a veure amb la relació de predicació que tenen totes amb els verbs que estan d'alguna manera relacionats amb els noms que acompanyen.

Pel que fa a les construccions de gerundi de 18a i 18c, volem fer notar que una anàlisi eminentment morfosintàctica com la que fa la normativa probablement les condemnaria (com a mínim, clarament, 18a) però una de sintacticosemàntica les donaria per bones totes dues. En relació amb aquests dos exemples, a la *Gramàtica* hi trobem a faltar que es puntualitzi que el verb *ser* també pot construir predicats agentius i que el verb *contenir* té, al costat d'una d'estativa, una accepció plenament agentiva, consignada al mateix diccionari normatiu.

3.5 Efecte de prototipicitat 5: simultaneïtat + especificació

3.5.1 Les construccions de gerundi de simultaneïtat + especificació prototípiques contenen un gerundi simple que especifica el SN que acompanya el predicat:

21a Els Puigdellívol han rebut una carta **convidant-los a bateig**.

En aquesta construcció de gerundi, el valor adverbial, és a dir, la seva relació de predicació amb el verb de l'oració principal, és inexistent, al contrari del que succeeix en l'exemple de 3.2.8, i la construcció especifica el SN.

Com en el cas dels exemples 17 a 19, aquesta construcció es podria classificar, al nostre parer, com un element menys perifèric, més acostat al prototip, en la categoria veïna CONSTRUCCIONS ESPECIFICATIVES, un altre dels elements prototípics de la qual podria ser una oració especificativa introduïda per la construcció de relatiu *en què*:

21b Els Puigdellívol han rebut una carta **en què els conviden a bateig**.

3.5.2 L'última construcció de gerundi que tractem en aquest treball complementa un nom de representació com els que hem estudiat a 3.4.5 que depèn d'un verb d'aparició i que té a l'enunciat un element interposat entre el verb de l'oració principal i la mateixa construcció de gerundi:

22a Ha aparegut la carta dels Esteve **convidant a bateig els Puigdellívol**.

En aquesta construcció de gerundi el valor adverbial continua inexistent, al nostre entendre, i es manté l'especificació del SN per molt que hi hagi un element interposat entre la construcció mateixa i el verb de l'oració principal. Com en el cas de 21a, la construcció es podria classificar com un element acostat al prototip en la categoria veïna CONSTRUCCIONS ESPECIFICATIVES, un altre dels elements prototípics de la qual tornaria a ser una oració especificativa introduïda per la construcció de relatiu *en què*:

22b Ha aparegut la carta dels Esteve **en què conviden a bateig els Puigdellívol**.

Sanció: la normativa condemna les construccions de gerundi de l'exemple 21a (IEC, 2016: § 32.3.5) atesa la seva manca de funció adverbial i la nul·la relació de predicació amb el verb de l'oració principal. En canvi, admet la de 22a (IEC, 2016: § 32.3.5c), per bé que ho fa amb un pronunciament molt feble: "No obstant, hi ha alguns factors que fan *més tolerable* el gerundi com a complement d'aquesta classe de noms [la cursiva és nostra]" (IEC, 2016: 1219).

Ginebra (2017b: apèndix 8) també considera bo aquest gerundi, amb l'etiqueta de predicatiu i sense gaires més explicacions, perquè “modifica un nom abstracte i, alhora, modifica el nom que fa de *genitiu subjectiu* del nom abstracte”.

En la nostra opinió, però, entre *aparèixer*, verb que expressa una realització [+dinàmic, +tèlic] i selecciona un subjecte en el paper temàtic de resultat (és a dir, que el verb no té un agent que controli l'acció verbal) i la construcció de gerundi *convidant*, verb d'activitat o procés [+dinàmic, -tèlic] que sí que selecciona un agent, no hi pot haver relació de predicació.

Semblantment al que ocorre a 3.2.8, des del punt de vista semàntic es fa difícil justificar la bondat de la construcció de 22a i alhora proscriure la de 21a, sobretot tenint en compte la semblança de 22a amb 13e, una simple variació prosòdica de 13a, que entenem que tampoc és normativa:

13e Ens han enviat una carta els Puigdellívol **convidant-nos a bateig**.

Com a 3.2.8, es torna a fer evident que l'anàlisi semàntica d'aquestes construccions col·lideix amb la seva sanció normativa, de manera que es fa necessari novament un aprofundiment del seu estudi.

4. CONCLUSIONS

Com dèiem a la introducció, tradicionalment les construccions de gerundi en català han estat objecte de classificació partint d'una sèrie de condicions necessàries i suficients —analitzant-ne sobretot els aspectes morfosintàctics, amb algunes consideracions semàntiques—, que han servit, en la majoria dels casos, per sancionar-les normativament de forma clara, tant per acceptar-les com per rebutjar-les, però que s'han demostrat menys útils en uns altres casos, que han estat objecte d'un pronunciament normatiu menys nítid i de vegades fins i tot contradictori, cosa que ha donat com a resultat una vacil·lació persistent dels parlants i dels professionals de la llengua a l'hora d'usar-les.

En aquest treball, en canvi, i com el primer dels objectius que ens plantejàvem en començar, hem classificat les construccions de gerundi partint de la teoria de prototips de la lingüística cognitiva —just a l'inrevés: analitzant-ne primordialment els aspectes semàntics, sobretot la caracterització lexicoaspectual dels predicats i els papers temàtics dels constituents, però sense descuidar els aspectes morfosintàctics—, que ens ha permès situar les construccions de gerundi més prototípiques i les més perifèriques dins del contínuum de la categoria CONSTRUCCIONS DE GERUNDI, d'una banda, i posar-les en relació amb altres categories lingüístiques veïnes, d'una altra.

Així, la categoria CONSTRUCCIONS DE GERUNDI s'organitza al voltant de les nocions d'anterioritat, simultaneïtat i posterioritat, i forma un contínuum que, considerant la línia temporal com un vector que va del passat al futur i que possibilita el sorgiment de diversos efectes de prototipicitat, comença amb l'efecte de prototipicitat d'anterioritat, on s'originen les construccions d'anterioritat prototípiques (3.1.1) i les d'anterioritat + causa (3.1.2); segueix per l'efecte de prototipicitat de simultaneïtat, amb les construccions de simultaneïtat prototípiques (3.2.1), les de simultaneïtat + condició o concessió (3.2.2), les de simultaneïtat + moviment (3.2.3 i 3.2.4), les de simultaneïtat + conseqüència (3.2.5), les de simultaneïtat + implicació (3.2.6) i les de simultaneïtat + finalitat (3.2.7 i 3.2.8), i acaba amb l'efecte de prototipicitat de posterioritat, amb les construccions de posterioritat prototípiques (3.3.1) i les de posterioritat + conseqüència (3.3.2).

En la noció de simultaneïtat sorgeixen dos efectes de prototipicitat més: el de simultaneïtat + predicació i el de simultaneïtat + especificació.

En el primer s'originen les construccions de gerundi de simultaneïtat + predicació prototípiques (3.4.1 i 3.4.2), les de simultaneïtat + predicació amb verbs estatus (3.4.3), les de simultaneïtat + predicació amb verb elidit (3.4.4) i les de simultaneïtat + predicació que formen part d'un CN (3.4.5).

En el segon s'originen les construccions de gerundi d'especificació prototípiques (3.5.1) i les construccions de gerundi d'especificació que complementen un nom de representació que depèn d'un verb d'aparició i que a l'enunciat té un element interposat entre el verb de l'oració principal i la mateixa construcció de gerundi (3.5.2).

Pel que fa a les categories lingüístiques veïnes de la categoria CONSTRUCCIONS DE GERUNDI, hem identificat les següents: CONSTRUCCIONS TEMPORALS, CAUSALS, CONDICIONALS, CONCESSIVES, LOCATIVES, NEXES, CONSTRUCCIONS FINALS, MODALS, INSTRUMENTALS, ESPECIFICATIVES I EXPLICATIVES.

L'adopció del paradigma cognitiu ens ha permès constatar la relació entre prototipicitat i sanció normativa clara, i entre perifèria i indefinició normativa, i ha posat al descobert les construccions en què la semàntica i la morfosintaxi entren en contradicció. Així, com a segon objectiu del treball hem pogut establir que les CONSTRUCCIONS DE GERUNDI prototípiques que s'acosten a les categories veïnes el sentit de les quals és pròxim a les funcions adverbials —les CONSTRUCCIONS TEMPORALS, CAUSALS, CONDICIONALS, CONCESSIVES, LOCATIVES, FINALS, MODALS, INSTRUMENTALS I EXPLICATIVES— són plenament admeses per la normativa, i que les CONSTRUCCIONS DE GERUNDI prototípiques que s'acosten a les categories veïnes el sentit de les quals està allunyat de les funcions adverbials —els NEXES i les construccions ESPECIFICATIVES— són bandejades normativament.

Quant a les construccions perifèriques de cada efecte de prototipicitat de la categoria CONSTRUCCIONS DE GERUNDI, hem constatat igualment els problemes que la categorització tradicional presenta a l'hora de sancionar-les normativament, tant acceptant-les com condemnant-les, i hem advertit que bona part d'aquests problemes tenen una possible solució estudiant les construccions des d'una òptica semanticosintàctica.

Aquesta identificació i el suggeriment d'algunes línies d'investigació eren el tercer dels nostres objectius, que també considerem en bona part assolit.

És el cas de les construccions de 3.2.8 (exemple 13a), en què la noció de finalitat col·lideix amb la d'especificació i que són proscrietes per la normativa adduint raons morfosintàctiques quan, des del punt de vista semàntic són, al nostre parer, plenament adequades. En aquest sentit pensem que és oportú constatar que les construccions de gerundi finals estaven fins fa poc condemnades implícitament per la normativa i de forma explícita per diversos autors que se'n feien ressò, per bé que sovint —altra vegada— de forma confusa.

També és el cas de les construccions de 3.4.3 (exemples 18a i 18c), que una caracterització insuficient o poc aprofundida dels predicats fa que siguin bandejades per la normativa quan des d'un punt de vista semàntic són també adequades, o almenys al gruix de parlants els ho semblen.

Succeeix el mateix amb les construccions de 3.5.2 (exemple 22a), que són acceptades per la normativa al mateix temps que condemna les de 3.2.8 (exemple 13a), quan totes dues vehiculen un significat absolutament acostat.

Per tot plegat es fa evident, doncs, que la sanció normativa d'algunes construccions de gerundi no és prou clara i que caldria aprofundir en el seu estudi. La nostra opinió és que pot ser molt productiu fer-ho tenint en compte l'estructura argumental de l'oració i els papers temàtics dels seus constituents, d'una banda, i la caracterització lexicoaspectual dels predicats, d'una altra, tal com hem dut a terme en alguns casos en el present treball. En tot cas no podem sinó deixar-ho apuntat, perquè una tasca sistemàtica com aquesta quedava ara i aquí fora del nostre abast.

Finalment també volem deixar constància de dues altres línies d'investigació possibles en matèria de construccions de gerundi que hem advertit en el procés d'elaboració d'aquest TFG i que hem descartat perquè endinsar-nos-hi ens hauria desviat del nostre objectiu, però que pensem que poden ser d'interès per a futures investigacions.

En primer lloc, un buidatge de la bibliografia posaria en relleu les dificultats amb què s'han trobat els autors que s'han dedicat a la caracterització de les construccions de gerundi en català, des d'àmbits diversos i amb premisses també diferents, per descriure-les de forma satisfactòria, sobretot les que en aquest treball considerem perifèriques de la categoria i que, com hem vist, presenten notables mancances descriptives i prescriptives.

Arran d'aquesta deficient caracterització, l'estudi d'un corpus de respostes d'alumnes d'assignatures de correcció en relació amb aquestes mateixes construccions de gerundi *problemàtiques* podria fer evident la dificultat d'implantació amb què s'ha trobat clàssicament la normativa en matèria de construccions de gerundi.

5. BIBLIOGRAFIA

ABRIL, Joan (1997). *Diccionari pràctic de qüestions gramaticals*. Barcelona: Edicions 62.

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA. *Gramàtica normativa valenciana*.

Disponible a Internet seguint aquest enllaç:

<<<http://www.avl.gva.es/web/documentos-normatius/documentos-normatius>>> [Darrera consulta: 30-12-2018]

ALTURO, Núria (1993). *La semàntica verbal del català: la representació dels esdeveniments*. Tesi doctoral disponible al repositori Tesis Doctorals en Xarxa:

<<<http://www.tdx.cat/handle/10803/1684;jsessionid=BA4ACF855D49162E4679C5EBDF6C5F0B>>> [Darrera consulta: 30-12-2018]

AVUI (1997). *Llibre d'estil del diari Avui*. Barcelona: Empúries.

BADIA, Antoni M. (1962). *Gramàtica catalana*. Madrid: Gredos.

— (1995[1994]). *Gramàtica de la llengua catalana. Descriptiva, normativa, diatòpica, diastràtica*. Barcelona: Proa.

BADIA, Jordi; BRUGAROLAS, Núria; TORNÉ, Rafel; FARGAS, Xavier (1997). *El llibre de la llengua catalana*. Barcelona: Castellnou.

BRUGUERA, Jordi (2000). *Diccionari de dubtes i dificultats*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

CABRÉ, M. Teresa; RIGAU, Gemma (1987). *Lexicologia i semàntica*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

CAMPS, Oriol (1994). *Parlem del català*. Barcelona: Empúries, § 228, 229, 232.

CUENCA, M. Josep (1996). *Sintaxi fonamental*. Barcelona: Empúries.

- CUENCA, M. Josep; HILFERTY, Joseph (2013 [1999]). *Introducción a la lingüística cognitiva*. Barcelona: Ariel.
- EL PERIÓDICO DE CATALUNYA (2003). *Llibre d'estil*. Barcelona: Ediciones B.
- ESPUNYA, Anna (2010). “El significat dels predicats i els valors semàntics del gerundi postoracional”, a *Estudis Romànics*, núm. 32, pàg. 73-100.
- FABRA, Pompeu (2004[1918-1933]). *Gramàtica catalana* (ed. facsímil). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- (1981[1956]). *Gramàtica catalana*. Barcelona: Teide.
- (2010). “Converses filològiques”, a Jordi Mir i Joan Solà (dir). *Obres completes*. Volum 7. Barcelona, Palma, València: Institut d'Estudis Catalans, Editorial Proa, Edicions 62, Editorial 3i4, Editorial Moll. Disponible a Internet seguint aquest enllaç:
<<<https://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000155/00000055.pdf>>>[Darrera consulta: 30-12-2018]
- FUNES, María Soledad (2012). “El significado de la preposición ‘de’, un enfoque cognitivo-prototípico”, a *Boletín de filología*, volum XLVII, pàg.111-135. Buenos Aires: Universidad de Buenos Aires.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. *Optimot. Consultes lingüístiques*. Disponible a Internet seguint aquest enllaç:
<<<http://aplicacions.llengua.gencat.cat/llc/AppJava/index.html>>>
[Darrera consulta: 30-12-2018]
- GENERALITAT VALENCIANA. *Criteris lingüístics*. Disponible a Internet seguint aquest enllaç:
<<http://www.ceice.gva.es/documentos/161863132/163843714/Criteris+Lingüístics_web.pdf/6f973b73-2003-4c72-a608-6f0afbfc8c59>> [Darrera consulta: 30-12-2018]

- GINEBRA, Jordi (2017a). *La nova normativa de l'Institut d'Estudis Catalans*. “Biblioteca Digital”, 17. Tarragona. Publicacions URV.
- (2017b). “Apèndix 8. Document provisional ultrasimplificat” (material docent lliurat al curs Anàlisi pràctica de la nova normativa lingüística de l'Institut d'Estudis Catalans, impartit del 3 al 7 de juliol a la URV).
- GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Llibre d'estil*. Disponible a Internet seguint aquest enllaç:
<<<http://comunicacio.grec.cat/ajuda/livreestil.pdf>>> [Darrera consulta: 30-12-2018]
- HILFERTY, Joseph (1993). “Semántica lingüística y cognición”, a *Verba*, núm. 20, pàg. 29 - 44.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (IEC) (2016). *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- JANÉ, Albert. “*Recull d'articles de membres de la Secció Filològica*”. Disponible a Internet seguint aquest enllaç:
<<https://taller.iec.cat/filologica/jane_index_az.asp>> [Darrera consulta: 30-12-2018]
- KLEIBER, Georges (1995). *La semàntica de los prototipos. Categoría y sentido léxico*. Madrid: Visor Libros.
- LABÈRNIA, Aina (2015). *La incidència de certs factors sociolingüístics en la implantació de setze variants sintàctiques del català*. Tesis doctoral disponible al repositori Tesis Doctorals en Xarxa:
<<<http://www.tdx.cat/handle/10803/315284?show=full&locale-attribute=en>>> [Darrera consulta: 30-12-2018]
- LACREU, Josep (1992). *Manual d'ús de l'estàndard oral*. València: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana [2a edició, corregida i ampliada].

- LAKOFF, George (1987a). “Models cognitius i teoria de prototips”, a Salvador Climent (comp.), Hortènsia Curell (trad.). *Lectures essencials de lingüística cognitiva*. Barcelona: FUOC.
- (1987b). *Women, Fire, and Dangerous Things. What Categories Reveal about the Mind*. Chicago: The University of Chicago Press.
- LANGACKER, Roland W. (1986). “Una introducció a la gramàtica cognitiva”, a Salvador Climent (comp.), Roger Pérez (trad.). *Lectures essencials de lingüística cognitiva*. Barcelona: FUOC.
- LÓPEZ DEL CASTILLO, Lluís (1999). *Gramàtica del català actual*. Barcelona: Edicions 62.
- MESTRES, Josep M., Joan COSTA, Mireia OLIVA, Ricard FITÉ (2009[2007]). *Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos*. Vic - Barcelona: Eumo Editorial, Universitat de Barcelona, Universitat Pompeu Fabra, Associació de Mestres Rosa Sensat.
- MOREY, Jaume; MELIÀ, Joan; CORBERA, Jaume (1995): *Alfa. Mètode d'autocorrecció gramatical assistida*. Palma: Universitat de les Illes Balears.
- NOGUÉ, Neus (2017). *Les principals novetats de l'Ortografia catalana (2016) i la Gramàtica de la llengua catalana (2017) de l'Institut d'Estudis Catalans*. Barcelona: Santillana.
- ORTEGA, Rudolf (2014). *Tots els dubtes*. Barcelona: La Magrana.
- PARLAMENT DE CATALUNYA. *Llibre d'estil de les lleis i altres textos*. Disponible a Internet seguint aquest enllaç:
<<<https://www.parlament.cat/document/intrade/292654>>>
[Darrera consulta: 30-12-2018]

- *Manual de correcció del diari de sessions*. Disponible a Internet seguint aquest enllaç: <<<http://manualdecorreccio.blogspot.com/>>> [Darrera consulta: 30-12-2018]

- PLA, Albert (2010). *Això del català. Podem fer-ho més fàcil?* Barcelona: Columna.

- (2011). “Caure del terrat tot trencant-se la cama”, article publicat a l’edició digital del *Diari Ara* del 29 de juny de 2011 accessible seguint aquest enllaç: <<https://www.ara.cat/opinio/Caure-del-terrat-Trencant-se-cama_0_508149194.html>>. [Darrera consulta: 30-12-2018]

- (2012). “Elogi del bon gerundi”, article publicat a l’edició digital del *Diari Ara* del 16 de novembre de 2012 accessible seguint aquest enllaç: <<https://www.ara.cat/opinio/Elogi-del-bon-gerundi_0_811718847.html>>. [Darrera consulta: 30-12-2018]

- (2015). “Una petició d’amnistia per a certs gerundis especificatius”, article publicat a l’edició digital del *Diari Ara* del 25 de setembre de 2015 accessible seguint aquest enllaç: <<https://llegim.ara.cat/peticio-damnistia-certs-gerundis-especificatius_0_1438056216.html>>. [Darrera consulta: 30-12-2018]

- (2016). “Recordo la meva àvia (tot) fent mitja”, article publicat a l’edició digital del *Diari Ara* del 16 de setembre de 2016 accessible seguint aquest enllaç: <<https://llegim.ara.cat/Recordo-meva-avia-fent-mitja_0_1652234793.html>>. [Darrera consulta: 30-12-2018]

- (2017). “«La neu cobreix la muntanya amagant els camins»”, article publicat a l’edició digital del *Diari Ara* del 4 de febrer de 2017 accessible seguint aquest enllaç: <<https://llegim.ara.cat/opinio/neu-cobreix-muntanya-amagant-camins_0_1736226375.html>>. [Darrera consulta: 30-12-2018]

- RUAIX, Josep (1994). *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui / 1*. Moià: J. Ruaix.
- (2000[1998]). *Català complet / 2. Curs superior de llengua*. Moià: J. Ruaix.
- SOLÀ, Joan (1977). “El gerundi. Un assaig”, a *Anuario de Filología*, núm. 3, pàg. 517-560.
- (1997[1994]). *Sintaxi normativa: estat de la qüestió*. Barcelona: Empúries.
- (1999). *Parlem-ne*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- (2009). *Plantem cara. Defensa de la llengua, defensa de la terra*. Barcelona: La Magrana.
- SUÑER, Avel·lina (2002). “Les construccions adjuntes en gerundi i participi”, a Joan Solà (dir.). *Gramàtica del català contemporani. Volum 3*. Barcelona: Empúries.
- TAYLOR, John R. (1995). *Linguistic Categorization. Prototypes in Linguistic Theory*. Oxford: Oxford University Press.
- TELEVISIÓ DE CATALUNYA (1998[1995]). *El català a TV3. Llibre d'estil*. Barcelona: Edicions 62. Actualment, aquest llibre d'estil ha esdevingut l'ésAdir, el portal lingüístic de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. És accessible a Internet en aquest enllaç: <<www.esadir.cat>> [Darrera consulta: 30-12-2018]
- UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA. *Criteris lingüístics del SdL*. Disponible a Internet seguint aquest enllaç: <<<https://www.uab.cat/web/recursos-i-ajuts-1345706971833.html>>> [Darrera consulta: 30-12-2018]

UNIVERSITAT DE BARCELONA. *Llibre d'estil*. Disponible a Internet seguint aquest enllaç: <<<http://www.ub.edu/cub/criteri.php?id=2930>>> [Darrera consulta: 30-12-2018]

UNIVERSITAT DE GIRONA. *Llibre d'estil*. Disponible a Internet seguint aquest enllaç: <<<http://www2.udg.edu/projectesbiblioteca/Babel/EstilUdG/LlibredestildelaUdG/tabid/15621/language/ca-ES/Default.aspx>>> [Darrera consulta: 30-12-2018]

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS. *Tot dret. Llibre d'estil per a la ràdio i la televisió de les Illes Balears*. Disponible a Internet seguint aquest enllaç: <<totdret.uib.cat>> [Darrera consulta: 30-12-2018]

— *Per als correctors del Servei Lingüístic*. Disponible a Internet seguint aquest enllaç: <<http://slg.uib.cat/digitalAssets/228/228689_peralscorrectorsdelsuib_2013r.pdf>> [Darrera consulta: 30-12-2018]

UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA. *Servei lingüístic*. Disponible a Internet seguint aquest enllaç: <<<http://www.uoc.edu/portal/ca/servei-linguistic/index.html>>> [Darrera consulta: 30-12-2018]

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA. *MERLÍ. Criteris lingüístics*. Disponible a Internet seguint aquest enllaç: <<<http://www.upc.edu/slt/ca/recursos-redaccio/criteris-linguistics>>> [Darrera consulta: 30-12-2018]

UNIVERSITAT POMPEU FABRA. *Gabinet lingüístic*. Disponible a Internet seguint aquest enllaç: <<<https://www.upf.edu/web/gabinet-linguistic>>> [Darrera consulta: 30-12-2018]

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI (2005). *Praxi III. Criteris gramaticals i d'estil* [A càrrec de Jordi Ginebra]. Tarragona: Universitat Rovira i Virgili.

VALENZUELA, Javier *et al.* (2016 [2012]). “La semàntica cognitiva”, a Iraide Ibarretxe-Antuñano i Javier Valenzuela (dir.). *Lingüística cognitiva*. Barcelona: Anthropos.

VILAWEB. *Llibre d'estil*. Disponible a Internet seguint aquest enllaç:
<<<http://www.uic.es/sites/default/files/uic/llibreestil-vilaweb1.pdf>>> [Darrera consulta: 30-12-2018]

6. ANNEXOS

Annex 1. Exemples de construccions de gerundi i de categories veïnes utilitzats en aquest treball

Efecte de prototipicitat 1, anterioritat

4a **Havent dinat**, vam sortir a passejar.

4b **Havent plegat el govern**, vaig decidir retirar-me de la política.

4c **Quan vam haver dinat**, vam sortir a passejar.

4d **Quan va haver plegat el govern**, vaig decidir retirar-me de la política.

5a **Havent-ho demanat ella**, ens ho van concedir.

5b **Demanant-ho ella**, ens ho van concedir.

5c **Demanant-ho com ho va demanar**, ens ho van concedir.

5d **Com que ho va demanar ella**, ens ho van concedir.

Efecte de prototipicitat 2, simultaneïtat

6a **Anant a treballar** hi pensaré.

6b **Tornant del cine** em van robar.

6c **Sent batlle en Tomeu** es va cremar l'església.

6d **Quan vagi a treballar** hi pensaré.

6e **Quan tornava del cine** em van robar.

6f **Quan era batlle en Tomeu** es va cremar l'església.

7a **Demanant-ho ella**, ens ho concedeixen /concediran.

7b **Demanant-ho com ho demana**, ens ho concedeixen /concediran.

7c **Ni demanant-ho ella**, no ens ho concedeixen /concediran/van concedir.

7d **Ni demanant-ho com ho demana**, no ens ho concedeixen /concediran/van concedir.

7e **Demanant-ho ella i tot**, no ens ho concedeixen /concediran / van concedir.

7f **Tot i demanant-ho ella**, no ens ho concedeixen /concediran / van concedir.

7g **Si ho demana ella**, ens ho concedeixen /concediran.

7h **Tot i demanar-ho** / que ho demani ella, no ens ho concedeixen /concediran / van concedir.

8a Et trucaré **(en) sortint de Lledoners**.

8b Et trucaré **quan surti de Lledoners**.

9a El vàter és **baixant les escales a mà dreta**.

9b El vàter és **allà**.

9c Trobaràs el vàter a mà dreta **quan baixis les escales**.

9d Trobaràs el vàter a mà dreta **després de baixar les escales**.

9e Trobaràs el vàter a mà dreta **si baixes les escales**.

10a Va entrar la furgoneta al garatge **ratllant-la**.

10b Va entrar la furgoneta al garatge **i la va ratllar**.

11a La neu cobreix les muntanyes, **amagant els camins amb el seu mantell**.

12a Els Puigdemívol han trucat **convidant-nos a bateig**.

12b Els Puigdemívol han trucat **per (a) convidar-nos a bateig**.

13a Els Puigdemívol ens han enviat una carta **convidant-nos a bateig**.

13b El col·legi ha enviat una circular a tots els pares **informant-los de la situació**.

13c Aquesta setmana el director del mitjà, Antonio Caño, ha enviat una carta **demanant disculpes als subscriptors que s'han donat de baixa**.

13d Colau envia una carta als alcaldes europeus **denunciant la repressió del govern espanyol**.

13e Ens han enviat una carta els Puigdemívol **convidant-nos a bateig**.

Efecte de prototipicitat 3, posterioritat

14a El van detenir al carrer, **duent-lo tot seguit a comissaria**.

14b El van detenir al carrer **i el van dur tot seguit a comissaria**.

15a No hi havia quòrum, **quedant desconvocada la reunió**.

15b No hi havia quòrum **i va quedar desconvocada la reunió**.

15c No hi havia quòrum, **per la qual cosa va quedar desconvocada la reunió**.

Efecte de prototipicitat 4: simultaneïtat + predicació

16a La Maria parla **xisclant**.

16b No estenguis les tovalloles **regalimant**.

16c El meu cap sempre parla **amenaçant**.

- 16d La Maria parla **malament**.
- 16e No estenguis les tovalloles **així**.
- 16f El meu cap sempre parla **amb amenaces**.
- 17a He vist l'Anna **sortint de zumba**.
- 17b M'imagino **votant al referèndum**.
- 17c Avui ens han gravat **assajant l'obra de teatre**.
- 17d Han enxampat la Montse **robant**.
- 17e Hi ha un munt de policies **prenent empremtes dactilars**.
- 17f El fiscal va aparèixer **brandant la Constitució**.
- 17g No puc sofrir el jovent **tenint el cabell llarg**.
- 17h He trobat la Montse **estant asseguda**.
- 17i Han enxampat la Montse **que robava**.
- 18a Recordo l'avi **essent director del Círcol**.
- 18b Recordo l'avi **dirigint el Círcol**.
- 18c Davant del Parlament hi ha un cordó policial **contenint els manifestants**.
- 18d Recordo l'avi **que dirigia el Círcol**.
- 19a *Dona mirant el mar* (títol d'un quadre).
- 19b Atenció: **trens circulant** (rètol dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya).
- 19c El president de la Generalitat **sortint de Palau** (peu de fotografia).
- 19d El president de la Generalitat **que surt de Palau** (peu de fotografia).

19e Els llibres **que** eren al soterrani s'han salvat de l'incendi.

19f Els llibres, **que** eren al soterrani, s'han salvat de l'incendi.

20a L'arribada dels polítics **proclamant la independència** va causar emoció.

20b Les imatges dels sensesostre **dormint al carrer** em revolten.

20c El terrabastall dels lladres **rebatent els calaixos per terra** el sentíem tancats al lavabo.

20d L'aroma del cafè **omplint tota la casa** és el millor del diumenge.

Efecte de prototipicitat 5, simultaneïtat + especificació

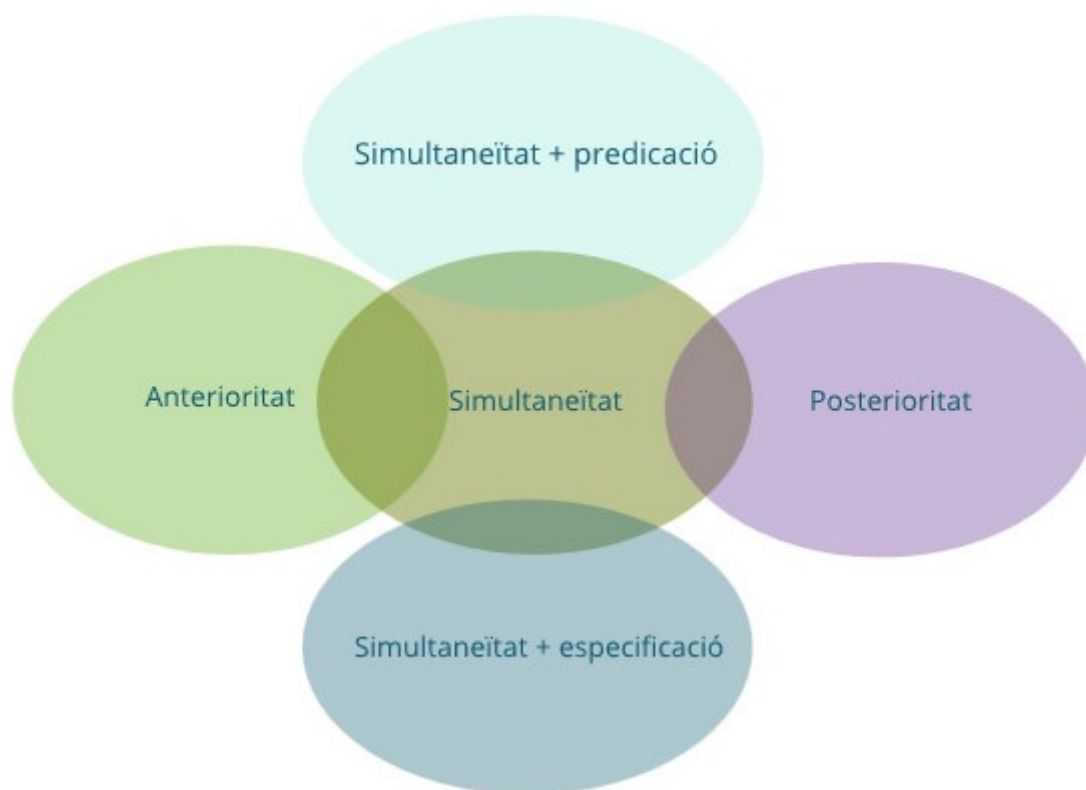
21a Els Puigdellívol han rebut una carta **convidant-los a bateig**.

21b Els Puigdellívol han rebut una carta **en què els conviden a bateig**.

22a Ha aparegut la carta dels Esteve **convidant a bateig els Puigdellívol**.

22b Ha aparegut la carta dels Esteve **en què conviden a bateig els Puigdellívol**.

**Annex 2. Representació gràfica del contínuum de la categoria
CONSTRUCCIONS DE GERUNDI**

**Annex 3. Representació gràfica del contínuum de la categoria
CONSTRUCCIONS DE GERUNDI i de les categories veïnes**

